

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
27 juni 2023

Ons kenmerk
DOS-2021-0001737
PZH-2023-835270609

Bijlagen
2

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Uitkomsten Bestuurlijk Overleg Leefomgeving 16 juni 2023

Geachte Statenleden,

Op 16 juni 2023 vond het BO Leefomgeving voor landsdeel Zuidwest plaats. Dit keer alleen voor de Zuid-Hollandse regio, omdat de Zeeuwse delegatie was verhinderd. Voor Zeeland is een ander moment gezocht.

Met deze brief informeren wij u op hoofdlijnen over de regionale inbreng en de uitkomsten van dit bestuurlijk overleg.

Ter informatie treft u bijgaand twee Kamerbrieven. Met de eerste brief informeert minister De Jonge de Tweede Kamer over de uitkomsten van de Bestuurlijke Overleggen Leefomgeving. Hierin zijn ook de uitkomsten van de bespreking met Zuid-Holland opgenomen. De tweede brief betreft de voortgangsbrief MIRT (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport). Hiermee informeren minister Harbers en staatssecretaris Heijnen de Tweede Kamer over de uitkomsten van de Bestuurlijke Overleggen Leefomgeving in relatie tot het MIRT.

BO Leefomgeving Zuidwest (BOL ZW)

Jaarlijks worden, onder regie van Binnenlandse Zaken, vijf landsdelige overleggen met regionale bestuurders gehouden over onderwerpen breed in de fysieke leefomgeving. Het BOL ZW is het bestuurlijke Rijk-regio-overleg voor landsdeel Zuidwest (Zuid-Holland en Zeeland). Op de agenda staan onderwerpen die voortkomen uit de uitwerking van de NOVI (Nationale Omgevingsvisie), waarbij het dit jaar specifiek gaat over Programma NOVEX. Daarnaast worden op het BOL onderwerpen geagendeerd die een raakvlak hebben met mobiliteit/bereikbaarheid en verstedelijking, zoals deze voorheen op het Strategisch BO MIRT aan de orde kwamen.

Het BOL ZW vond digitaal plaats op 16 juni 2023. Gedeputeerden Anne Koning en Frederik Zevenbergen vertegenwoordigden in dit overleg de provincie. De regiodelegatie bestond daarnaast uit bestuurders namens de MRDH en de gemeenten Den Haag en Rotterdam. Voor het Rijk participeerden de minister voor VRO (BZK) en de minister en staatssecretaris van IenW. De ministeries van LNV en EZK waren ambtelijk vertegenwoordigd.

Regionale inbreng en uitkomsten van het overleg

De regionale inbreng voor het BOL is op 12 mei 2023 afgestemd in het Bestuurlijk Delegatieoverleg (BDO). Daar is de regionale inbreng op hoofdlijnen besproken.

De regiodelegatie is het BOL dit jaar met gemengde gevoelens ingegaan. Enerzijds bestaat er grote tevredenheid over het BO MIRT van najaar 2022, met grote besluiten over CID-Binckhorst, De Oude Lijn, en de Rotterdamse Stadsbrug en Oostflank. Daar bovenop zijn tijdens dit BOL afspraken gemaakt over gebiedsbudgetten en mobiliteitspakketten. Als regio voelen we ons daarin gesteund door het Rijk.

Anderzijds constateren we dat we op een aantal heikele punten nog maar moeizaam verder komen met elkaar. Dat betreft vooral de randvoorwaarden om tot een toekomstbestendige verstedelijking te komen. En de kritische succesfactoren zoals we die hebben benoemd voor de realisatie van de woningbouwopgave. We constateren dat het vooral lastig wordt wanneer we in gesprek willen over de wat meer complexe onderwerpen die de verantwoordelijkheid van één ministerie overschrijden. Daarin ligt voor de regio juist de meerwaarde van het BOL, om opgaven in samenhang te bespreken en daarover afspraken te maken met meerdere bewindslieden. Het Rijk wil deze integraliteit ook, maar dit gaat nog niet vanzelf.

De agenda van het BOL is verbonden met die van het BO MIRT: de resultaten van het BOL in het voorjaar leggen de basis voor besluitvorming tijdens het BO MIRT dat in het najaar plaatsvindt. Tijdens het BOL hebben we aangegeven dat we de breed gevoelde behoefte aan een echt breed strategisch gesprek en samenhangende afspraken meer invulling willen gaan geven.

Programma NOVEX

Het BO Leefomgeving was dit jaar tevens een 'ijkmoment' voor zowel de ruimtelijke puzzel (provinciaal ruimtelijk voorstel) als de NOVEX-gebieden. Deze NOVEX-gebieden zijn, net als P-MIEK en het ZHPLG, input voor de ruimtelijke puzzel en resulteren elk in een eigen uitvoeringsagenda.

Ruimtelijke puzzel

Als provincie hebben we de vraag gekregen om een provinciaal ruimtelijk voorstel te doen, en daarin aan te geven in hoeverre we in Zuid-Holland de verschillende nationale opgaven een plek kunnen geven. We werken aan een antwoord en zullen daarbij ook aangeven onder welke randvoorwaarden we de opgaven kunnen realiseren. Vanuit het ministerie van BZK is ons gevraagd om tijdens het BOL onze eerste denkrichtingen te delen. Die vraag hebben we opgepakt als uitnodiging om in gesprek te gaan over opgaven die ook om nationale schaal om keuzes vragen.

We hebben benoemd dat we nu al weten dat niet alles past in Zuid-Holland en er dus keuzes gemaakt moeten worden. Daarbij gaat het niet alleen om 'voldoende plek', maar ook om kwaliteit. We zien dat de komende tijd echte, ongemakkelijke keuzes aan de orde zijn. Omdat het in Zuid-Holland op meerdere fronten gaat knellen, zeker op langere termijn. Dit betreft ook opgaven die op nationale schaal om keuzes vragen. Daarover hebben we in het BOL de volgende bespreekpunten ingebracht:

- *Voor woningen en werklocaties is meer aandacht en daadkracht nodig voor kwaliteit en toekomstbestendigheid.*

De huidige focus op groei, met meer locaties en 'bouwen naar behoefte' is voor Zuid-Holland op termijn niet houdbaar als we vinden dat bijvoorbeeld landbouw, natuur en water ook voldoende plek verdienen in onze provincie. Zeker omdat gelijk aan groei van het aantal woon- en werklocaties ook onze netwerken voor energie, mobiliteit, recreatie en drinkwater moeten meegroeien. Waar we nog wel ontwikkelen, is dit met aandacht voor klimaatbestendigheid en gezondheid.

We kunnen niet ongebreideld agrarisch grondgebied blijven omvormen naar woon/werklocaties en zullen het dus gaan doen met de ruimte die we hebben. Dat wil zeggen dus vooral in steden en dorpen ontwikkelen en tegelijkertijd de kwaliteit van de bestaande gebouwde omgeving verbeteren. De bestaande verstedelijkingsstrategie zetten we door, met daarbij ook echt gezamenlijk werk maken van het meegroeien van groen, recreatie, gezondheid, klimaatbestendigheid. Want als we bestaande kwantitatieve woningbouwafspraken tot 2030 willen realiseren, moeten ook die randvoorwaarden echt op orde worden gebracht. Daarbij blijft inzetten op de betaalbaarheid ook een groot aandachtspunt.

- *Er ontbreekt een ruimtelijk-economische visie op de ontwikkeling van Nederland in internationaal perspectief.*

Als provincie hebben we zelf de bevoegdheid om een ruimtelijk-economische visie te ontwikkelen. Daar werken we aan. We vragen het Rijk om dit ook op het nationale schaalniveau te doen, samen met ons. We hebben behoefte aan een gedeeld toekomstbeeld op de gewenste ruimtelijk-economische ontwikkeling van Nederland richting 2050 en verder. Die moet meer zijn dan: 'hoe houden we voldoende ruimte voor bedrijven'. Onze ruimte is te schaars voor meer kwantitatieve groei, we zullen steeds meer oog moeten hebben voor kwaliteit en brede maatschappelijke meerwaarde.

De behoefte aan een ruimtelijk-economisch toekomstbeeld komt ook voort uit de geopolitieke veranderingen én de vele transitieopgaven (bijv. ombouw naar nieuw energie- en grondstoffsysteem) waarop onze economie moet inspelen. Dat heeft mogelijke ruimtelijke consequenties voor de ontwikkeling van landbouw, de havens, de greenports en de corridors, voor life science, voor de stedelijke economie.

- *Er zijn nieuwe Deltabeslissingen nodig met bijbehorende ruimtelijke keuzes voor de zoetwatervoorziening, waterveiligheid en het beperken van wateroverlast.*

Voldoende zoetwater en waterveiligheid zijn echte randvoorwaarden voor ruimtelijke keuzes. Regionale oplossingen hiervoor kunnen niet los worden gezien van grotere, nationale systeemkeuzes. Denk bijvoorbeeld aan de toekomstige nationale kustverdediging of aan de beschikbaarheid en verdeling van zoetwater voor vernatting van de veenweide of voor drinkwater bij onze verstedelijking. Onze mogelijkheden staan niet los van wat elders in ons land en in buurlanden gebeurt.

Dit soort grotere opgaven die we in het BOL hebben benoemd, vragen om visie op nationale schaal en een afgestemde koers. We verwachten dat hierover straks ook structurerende keuzes terugkomen in de Nota Ruimte en/of in Nationale Programma's en willen hierover beleidsafstemming bereiken, ook in relatie tot het ruimtelijk voorstel dat aan ons is gevraagd.

We hebben ook benoemd dat op dit moment heel veel gelijktijdig loopt en ook samenkomt op het regionale schaalniveau. En dat we voor het ruimtelijk voorstel tijd en ruimte willen voor een zorgvuldig participatie- en besluitvormingsproces. Daarbij hebben we aangegeven dat Provinciale Staten het ruimtelijk voorstel vaststellen vóór we het bij het Rijk indienen, en dat dit niet al in oktober zal zijn.

NOVEX-gebieden

Tijdens het BOL stonden de NOVEX-gebieden Zuidelijke Randstad, Haven Rotterdam en het Groene Hart geagendeerd. Voor alle NOVEX-gebieden wordt gewerkt aan de totstandkoming van een ontwikkelperspectief, een uitvoeringsagenda en een regionale investeringsagenda. Elk NOVEX-gebied heeft daarvoor een eigen bestuurlijk overleg waar de genoemde producten worden voorbereid en vastgesteld. In het BOL-dossier is opgenomen waar de NOVEX-gebieden nu staan. De in de bestuurlijke overleggen gemaakte keuzes en benoemde aandachtspunten zijn in het BOL bevestigd.

- Voor het NOVEX-gebied Zuidelijke Randstad zijn tijdens het BOL de hoofdogave en voorlopige ontwikkelprincipes onderschreven, zoals deze in een bestuurlijk overleg voor NOVEX Zuidelijke Randstad zijn benoemd. De hoofdogave is 'toekomstbestendige verstedelijking als motor/hefboom voor de ontwikkeling van de Zuidelijke Randstad als één metropool'. Waarbij toekomstbestendig wil zeggen: verstedelijking in samenhang met bredere opgaven, zoals gezondheid, groen in en om de stad, klimaatadaptatie, energietransitie en economie, waarin water en bodem sturend zijn. De integrale ontwikkelprincipes die voorlopig zijn vastgesteld voor de verdere uitwerking van het ontwikkelperspectief, hebben betrekking op:
 - Benadering als één metropool. Vanuit regionaal perspectief en met maatwerk waar nodig op kleine schaal.
 - Centraal stellen van de kwalitatieve opgave. Verbeteren van de leefomgeving en toekomstige opgaven benutten voor kwaliteitsimpuls bestaande stad.
 - Transitie als motor zien voor de ontwikkeling van de regio (economie, mobiliteit en energie) en slim koppelen van opgaven.

In het NOVEX-gebied Zuidelijke Randstad hebben we het meer centraal stellen van de kwalitatieve opgave, zoals ook benoemd bij het ruimtelijk voorstel, al opgepakt. Daarbij werken we toe naar een meer integrale benadering van de verstedelijkingsopgave, waarin we de bestaande aanpak van verstedelijking en bereikbaarheid in samenhang oppakken met andere opgaven. Dit vraagt om integraal denken en werken en een slimme bundeling van budgetten, mensen en middelen in het gebied. En daarbij past het ook om verschillende rijk-regiotrajecten binnen het gebied meer in samenhang te gaan organiseren. In NOVEX Zuidelijke Randstad betreft dat onder meer de woningbouwopgave, programma MOVE en groen in en om de stad.

- Het BO NOVEX Haven Rotterdam heeft aandachtspunten benoemd voor de uitwerking van het ontwikkelperspectief en de uitvoeringsagenda. Deze zijn in het BOL onderschreven en worden in gezamenlijkheid richting het najaar uitgewerkt.

NOVEX-gebied Haven Rotterdam gaat over ruimte (fysieke ruimte en milieuruimte) voor transitie van de haven, in balans met ruimte voor kwaliteit van de leefomgeving. Deze dubbele doelstelling vraagt bestuurlijke keuzes en inzet om dit te gaan organiseren. Realisatie ervan zal ook de nodige financiële middelen vergen. De regio wil dit gezamenlijk in beeld brengen en uitwerken in een investeringsagenda. Minister Harbers heeft aangegeven de dubbele doelstelling te delen.

De aanpak in het NOVEX-gebied Haven maakt duidelijk dat we bestuurlijk keuzes moeten gaan maken over wat we wel en niet willen. Zowel de economische betekenis als de transitieopgaven van de Rotterdamse Haven zijn groot en urgent. Wat voor haven willen we zijn, wat hebben we daarvoor nodig, wat betekent dit voor de leefomgeving en hoe werken we samen in de realisatie. Tijdens het BOL zijn de bewindslieden uitgenodigd om mee te doen in het bestuurlijke gesprek hierover en daar is door minister Harbers positief op gereageerd.

- In het NOVEX-gebied Groene Hart wordt al langjarig samengewerkt. In 2022 zijn nieuwe samenwerkingsafspraken gemaakt in de Bestuursovereenkomst Groene Hart. Deze afspraken vormen de basis voor de totstandkoming van een ontwikkelperspectief. In het Bestuurlijk Platform Groene Hart zijn de eerste schuarpunten voor dit ontwikkel-perspectief benoemd voor latere besluitvorming. Een belangrijk schuarpunt dat hierbij naar voren is gebracht is de beschikbaarheid van zoetwater voor de vernatting van de veenweidegebieden. Het Groene Hart is afhankelijk van de oostwaartse aanvoer van zoetwater. Verhogen van de grondwaterstand vraagt om een grote hoeveelheid extra zoet water in droge perioden. Tegelijkertijd vermindert de oostwaartse aanvoer. In het Groene Hart is weinig ruimte voor het vasthouden en bergen van gebiedseigen water. Met name in perioden van droogte zal externe aanvoer nodig blijven.

In het BOL is kennisgenomen van de door het Bestuurlijk Platform Groene Hart benoemde schuarpunten. Daarbij is vanuit LNV benoemd dat ze na de zomer de schuarpunten nader geïdentificeerd willen hebben. Daarbij moet ook inzichtelijk worden gemaakt tot welke te maken keuzes die schuarpunten gaan leiden. Het gaat hierbij om keuzes die de provinciegrenzen overschrijden en op rijksniveau gemaakt moeten worden.

Samenhang ruimtelijk voorstel en NOVEX-gebieden

Zowel bij het ruimtelijk voorstel als bij de NOVEX-gebieden is de onderlinge samenhang tussen de verschillende trajecten benoemd als aandachtspunt. De sturingslijnen verschillen, waardoor extra aandacht nodig is voor een goede afstemming tussen deze trajecten. Als provincie hebben we daar natuurlijk aandacht voor, maar het vraagt ook om afstemming binnen het Rijk.

Provincies leveren straks 12 ruimtelijke voorstellen, vanuit de circa 25 Nationale Programma's komen beleids- en gebiedsuitwerkingen en de 16 NOVEX-gebieden leveren ontwikkelperspectieven. Dit vormt allemaal input voor de Nota Ruimte, waarbij het nog onduidelijk is hoe de integrale afweging vervolgens plaatsvindt. Dit vraagt om een zorgvuldig proces voor de Nota Ruimte met goede interbestuurlijke afstemming.

Randvoorwaarden voor verstedelijking en mobiliteit

Met de woondeal en realisatieagenda's hebben we afgesproken om in Zuid-Holland tot 2030 circa 235.000 woningen te bouwen. Dat is een groot deel van de nationale opgave van 900.000 woningen. De regio heeft de besluiten aangepakt om daadkrachtig de uitwerking daarvan ter hand te nemen. Alle partijen willen de energie vasthouden en vaart maken.

Vanuit de regio is ingebracht dat hard wordt gewerkt aan de realisatie van 170.0000 woningen langs de Oude lijn. Er staan er al 30.000 en het tempo voor de komende 3 jaar is onverminderd hoog. Daarbij is aangegeven dat het spannend wordt of we het realisatietempo de komende jaren kunnen vasthouden. De inzet is onverminderd hoog maar tempo houden kan alleen als rijk en regio blijvend goed samenwerken, focus houden op de realisatie van al geplande woningbouwlocaties, en samen zorgen dat de randvoorwaarden worden gerealiseerd en kritische succesfactoren worden opgelost.

Het helpt als het Rijk:

- alternatieven wil zoeken voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor;
- naast landbouw en industrie ook aandacht houdt voor stikstof vanuit zee;
- kan bijdragen aan het vullen van de stikstofbank;
- de beweging naar gezonde mobiliteit wil borgen in de Mobiliteitsvisie;
- fabrieksmatig bouwen wil stimuleren;
- bronmaatregelen neemt voor geluid van binnenschepen en luchtvaart;
- helpt om de netwerken voor nutsvoorzieningen als energie en drinkwater op orde te brengen;
- meer uitwerking geeft aan de opgaven en aanpak voor groen in en om de stad;
- meer uitwerking geeft aan de opgave om in de regio voldoende (betaalbare) ruimte voor werken en voor circulaire economie te waarborgen;
- zorgt voor meer investeringscapaciteit van corporaties in de steden, mogelijk inzetten op landelijke projectsteun op korte termijn;
- wederkerigheid tussen de verschillende overheden breder definieert dan het inleggen van 50% van de kosten;
- wil komen tot integrale gebiedsbudgetten waarmee we de verstedelijkingsopgave in samenhang met andere opgaven kunnen verder brengen.

De regio vraagt al langer aandacht voor deze onderwerpen en zal die aandacht blijven vragen. Enkele van deze punten zijn tijdens het BOL opnieuw benoemd. Onderdelen hiervan komen terug in de NOVEX-gebieden, maar de regio zoekt daarnaast ook naar daadkracht en urgentie op de genoemde specifieke punten. De regio wil hierover in gesprek blijven met het Rijk en daarbij verkennen welke stappen we kunnen zetten om waar mogelijk te versnellen.

In het BOL is door de bewindslieden aangegeven dat de noodzaak om de randvoorwaarden op te pakken wordt herkend en dat dit in Zuid-Holland erg ingewikkeld is. Minister de Jonge benadrukt daarbij vooral ook het belang van productie voor de woningbouwrealisatie. Afgesproken is om in lopende processen, zoals voor NOVEX-gebied Zuidelijke Randstad, het ruimtelijk arrangement en de Mobiliteitsvisie, verder uitwerking te geven aan de kritische aspecten voor woningbouw en duurzame verstedelijking.

Gemeenten hebben aangegeven dat ze in de afgelopen periode een aantal goede afspraken hebben kunnen maken met het Rijk over het verbeteren van kwaliteit in specifieke gebieden. Ook tijdens dit BOL zijn via het gebiedsbudget weer afspraken gemaakt over cofinanciering van concrete maatregelen die hierin helpen. Deze afspraken zijn echter steeds gefragmenteerd, ze lopen via budgetten en processen met harde schotten en daardoor stukt de effectiviteit. Er is behoefte aan meer integrale gebiedsbudgetten waarmee de integrale verstedelijkingsopgave verder kan worden gebracht.

Gebiedsbudget en afronding mobiliteitspakketten

In het BO MIRT Zuidwest Nederland van november 2022 zijn afspraken gemaakt over het mobiliteitspakket en het proces voor het gebiedsbudget. Er is in de regio op constructieve en transparante wijze samengewerkt om tot goede voorstellen te komen. De gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de verstedelijkings- en bereikbaarheidsopgave heeft geleid tot dit resultaat. Het betreffen gezamenlijke investeringen in randvoorwaarden voor verstedelijking, verspreid over de Zuidelijke Randstad, die daadwerkelijk bijdragen aan de realisatie van woningbouw. Hierbij gaat het om woningbouw die zowel wat betreft mobiliteit als omgevingskwaliteit van goede kwaliteit is.

Voor de gebiedsbudgetten investeert het Rijk in totaal € 145,56 miljoen, waarbij gemeentelijke cofinanciering vereist is van minimaal 50%. Voor de mobiliteitsbudgetten was de Rijksinvestering al toegezegd in het BO MIRT ZWN 2022, maar zijn in afstemming tussen regio en Rijk nader ingevuld en uitgewerkt. Het Rijk investeert in totaal € 162,05 miljoen, waarbij gemeentelijke cofinanciering vereist is van minimaal 50%. De gemeentelijke cofinanciering is toegezegd onder voorbehoud van raadsbesluitvorming.

Tijdens het BOL is ingestemd met onderstaande afspraken over de inzet van het gebiedsbudget voor:

- CID Binckhorst
- Oude Lijn
- Rotterdam Oostflank

Oude Lijn Leiden-Dordrecht	Rijksbijdrage gebiedsbudget (incl. btw en prijspeil 1 juli 2022)
54000 woningen*	€ 70.235.000
Maatregelen gebiedsbudget	
Delft Schieoevers: Mogelijk maken park langs Schie	
Den Haag Zuidwest: Versterken groen, ecologische verbinding en ontmoeting Melis Stokelaan	
Den Haag Zuidwest: Herinrichting openbare ruimte Moerwijk met groen en verblijfsplekken	
Dordrecht Spoorzone: Ruimtelijke kwaliteit Maasterras doortrekken naar deel M5	
Dordrecht Spoorzone: Ruimtelijke kwaliteit Maasterras versterken	
Leiden Campus: Tijdelijke herinrichtingen Stationsplein en Stationsweg t.b.v. ruimtelijke kwaliteit	
Leiden Campus: Vergroening en vergroten roolcapaciteit m.b.t. Groene Hartlijn LBSP fase 2	
Rijswijk Stadsas: Vergroening Havenkwartier	
Rijswijk Stadsas: Herinrichting corridor Prinses Beatrixlaan als groene, ecologische verbinding	
Rotterdam M4H: Aanleg getijdenpark Merwehaven	
Rotterdam M4H: Merwehaven - Bronmaatregel aanleg walstroom	
Rotterdam M4H: Marconikwartier	
Rotterdam Binnenstad: Rijnhaven – Aanleg Rijnhavenpark	
Schiedam Nieuw Mathenesse en M4H: Reconstructie dijktracé van Deventerstraat tot van Couwenhovenstraat	
Schiedam Schieveste: Vergroenen en openbaar maken Schie oevers	
Schiedam Schieveste: Herinrichten Stationsplein Noord- en Zuidzijde Station Schiedam Centrum t.b.v. ruimtelijke kwaliteit	
Zoetermeer Entree: Duurzame en groene inrichting stationshal Mandelabrug	
Zoetermeer Entree: Hoogwaardige inrichting openbaar gebied station Zuidzijde	
Zoetermeer Entree: Kwaliteitsimpuls groene, sportieve en gezonde leefomgeving	
Zwijndrecht: Spoorzone Dordrecht-Zwijndrecht: Verbetering leefbaarheid Station Zwijndrecht	
Zwijndrecht: Spoorzone Dordrecht-Zwijndrecht: Herinrichting openbare ruimte Passage voor ruimtelijke kwaliteit	

* De opgevoerde woningaantallen zijn gebaseerd op de pakketafspraken Oude Lijn zoals afgesproken in het BO MIRT 2022. In de SPUK-regeling zullen de woningen per gemeente worden opgevoerd.

Rotterdam Oostflank	Rijksbijdrage gebiedsbudget (incl. btw en prijspeil 1 juli 2022)
18823 woningen	€ 15.125.000
Maatregelen gebiedsbudget	
Aanleg getijdenpark eerste deelfases Feyenoord City	

Den Haag CID Binckhorst	Rijksbijdrage gebiedsbudget (incl. btw en prijspeil 1 juli 2022)
22500 woningen*	€ 60.200.000
Maatregelen gebiedsbudget	
Binckhorst ontwikkelen Waterfrontpark	
Wegnemen hinderactiviteiten CID Binckhorst	
CID Laakhavens: Aanleg Centrale Park	

* In de SPUK-regeling zal het specifieke aantal woningen voor deze maatregelen worden opgevoerd.

Daarnaast is tijdens het BOL ingestemd met onderstaande verdeling van het budget voor het mobiliteitspakket:

Rotterdam Oostflank

Rijksbijdrage mobiliteitsmaatregelen
(incl. btw en prijspeil 1 juli 2022)*

** In het Bestuurlijk Overleg MIRT 2022 is afgesproken dat de Rijksreservering van € 9 mln. ten behoeve van het mobiliteitspakket voor de Oostflank wordt betrokken bij de planuitwerking van het voorkeursalternatief voor de Oeververbinding.*

Oude Lijn Leiden-Dordrecht	Rijksbijdrage mobiliteitspakket (incl. btw en prijspeil 1 juli 2022)
54000 woningen*	€ 102.998.000
Mobiliteitsmaatregelen	Type mobiliteitsmaatregel
Den Haag Zuidwest: Opwaarderen Knooppunt Moerwijk	Mobiliteitshub, OV, fiets en voetganger
Den Haag Zuidwest: Herinrichting Troelstrakade	Fiets en voetganger, OV, auto
Den Haag Zuidwest: Herinrichting Melis Stokelaan	Fiets en voetganger, OV auto
Den Haag Zuidwest: Herinrichting openbare ruimte Moerwijk-oost volgens STOMP-principe	Fiets en voetganger, auto
Den Haag Zuidwest: Herinrichting openbare ruimte Moerwijk-zuid volgens STOMP-principe	Fiets en voetganger, auto
Dordrecht Spoorzone: Realisatie geluidsschermen aan Oost- en Westzijde van rijksweg A16 ter hoogte van het Maasterras	Auto
Dordrecht Spoorzone: Verwijderen van deel bestaande Brugweg (in vlek M5) en doortrekken vrijliggende busbaan (OV) vanaf de verkeersbrug Zwijndrecht - Dordrecht richting Station Dordrecht, parallel aan spoorbaan en de metropolitane fietsroute (F16).	OV
Dordrecht Leerpark: Herinrichting (langzaam)verkeerverbindingen die de bereikbaarheid van het nieuwe station Leerpark (ter hoogte van de Laan der Verenigde Naties) voor voetgangers en fietsers verzorgen, alsmede de aansluiting van het wegverkeer op de bij station Leerpark te realiserende nieuwe inpanidige HUB met deelmobiliteit.	Fiets en voetganger, auto
Leiden Campus: Realisatie kruising Gooimeerlaan ter hoogte van Groenord fase 2	OV, auto, fiets en voetganger
Leiden Campus: Herinrichting Schipholweg-Oost	OV, auto, fiets en voetganger
Leiden Campus: Herinrichting Vondellaan-Oost	OV, auto, fiets en voetganger
Leiden Campus: Herinrichting Parmentierweg en Marislaan	Auto, fiets en voetganger
Rijswijk Stadsas: Opwaarderen fietsverbinding Havenkwartier - NS Station Rijswijk	Fiets en voetganger
Rijswijk Stadsas: Opwaarderen fietsverbinding Jaagpad Havenkwartier door herinrichting Jaagpad tussen Timbergenstraat en Steenplaatstraat als fietsstraat	Fiets en voetganger
Rijswijk Stadsas: Herinrichting Assenkruis - Plaspoelpolder: Herinrichting Verrijn Stuartlaan tussen Volmerlaan en De Bruyn Kopsstraat	Fiets en voetganger
Rotterdam Binnenstad: Opwaarderen en capaciteitsuitbreiding Metrostation Rijnhaven: (1) Toevoegen entrees aan noordzijde, (2) Uitbreiden overkapping, (3) Plaatsen geluidsschermen (4) Herinrichten openbare ruimte onder en rond het metroviaduct	Fiets en voetganger, OV
Rotterdam Binnenstad: Opwaarderen Station Rotterdam-Zuid: (1) Verleggen en vergroten trappen voor voetganger uitgang tunnel zuidzijde (2) Toevoegen van een zuidwaartse toegang tot tunnel voor fietsers (3) Realiseren fietsstalling +verbeteren fietspad in directe nabijheid (4) Opwaarderen tunnel	Fiets en voetganger, OV
Rotterdam Binnenstad: Station Stadionpark: Realiseren van een traverse over het spoor bij station Stadionpark (inter-wijkverbinding)	Fiets en voetganger, OV
Schiedam Schieveste: Herinrichting Horvathweg tot Stadsstraat	Fiets en voetganger
Schiedam Schieveste: Realisatie ondergrondse wijkhub aan de rand van de wijk Horvathweg	Mobiliteitshub
Schiedam Nieuw Mathenesse en M4H/ Schieveste: Herinrichting Boerhaavelaan en Celsiusstraat tot goede fietsroute vanaf de Rotterdamse dijk tot aan de Horvathweg.	Fiets en voetganger
Schiedam Nieuw Mathenesse en M4H/ Schieveste: Herinrichting straat Singel: langzaamverkeersverbinding vanuit Nieuw Mathenesse naar OV knooppunt Schiedam.	Fiets en voetganger
Zoetermeer Entree: Herinrichten brugdek Mandelabrug tot stationshal en herinrichten aansluitingen naar OV haltes	Fiets en voetganger, OV
Zoetermeer Entree: Realisatie Entreegebouw station Zuidzijde, inclusief mobiliteitshub met deelfietsen.	OV, fiets en voetganger, mobiliteitshub
Zoetermeer Entree: Realisatie fietsbrug tussen Afrikaweg en Station Zoetermeer	Fiets en voetganger
Zoetermeer Entree: Aanleg vrij liggende fiets- en wandelroutes langs de Boerhaavelaan en Bredewater	Fiets en voetganger
Zwijndrecht Spoorzone Dordrecht: Herinrichting Westelijke Parallelweg naar fietssnelweg met busroute voor regionaal busverkeer.	Fiets en voetganger, OV
Zwijndrecht Spoorzone Dordrecht: Verplaatsing van bushaltes in beide richtingen van de voorkant van het station naar de achterkant.	Fiets en voetganger, OV

* De opgevoerde woningaantallen zijn gebaseerd op de pakketafspraken Oude Lijn zoals afgesproken in het BO MIRT 2022. In de SPUK-regeling zullen de woningen per gemeente worden opgevoerd.

Voortgang onderzoeken 17 grootschalige woningbouwlocaties

Voor de ontsluiting en het bereikbaar maken van de 17 grootschalige NOVEX-woningbouwlocaties zijn eerder afspraken gemaakt over vervolgonderzoek. Voor Zuid-Holland betreft dit het voorkeursalternatief CID Binckhorst, de Oeververbinding en HOV Oostflank Rotterdam en de Oude Lijn. In dit BO Leefomgeving is de voortgang op de gemaakte afspraken besproken.

Voor CID Binckhorst zijn instemmende besluiten genomen over de Bestuursovereenkomst in drie gemeenteraden, Gedeputeerde Staten en bestuurscommissie MRDH. Het project gaat aan de slag met de planstudiefase.

Voor Oeververbinding en HOV Oostflank Rotterdam is een kwartiermaker aangesteld na het BO MIRT ZWN 2022. De samenwerking tussen Rijkspartners (Min IenW en BZK) en regiopartners verloopt goed.

Rotterdam heeft het voorkeursalternatief stadsbrug en OV vastgelegd in een ontwerp omgevingsvisie, waarin ook de verstedelijkingsafspraken nader zijn geconcretiseerd. Eind 2023 stelt de gemeenteraad van Rotterdam dit naar verwachting vast. Dit geeft een solide planologische basis voor de verder uitwerking van stadsbrug, ov en oostflank komende periode.

Voor de Oude Lijn wordt gewerkt aan de MIRT-verkenning. In dit BOL heeft de regio aandacht gevraagd voor een tweetal vraagstukken bij Rotterdam en Dordrecht. In Rotterdam betreft dit het emplacement IJsselmonde en FeijenoordXL waarover wij als regio in het BO MIRT 2023 afspraken willen maken met het Rijk. En voor Dordrecht gaat het om de woningbouwlocatie Maasterras, Dordtse Spoorzone, die vraagt om een oplossing voor het rangeerterrein. Dit betreft een grote locatie, met circa 3.500 woningen. Hieraan gerelateerd is het treinparkeren rondom Dordrecht, waarover is afgesproken deze vraag mee te nemen in de uitwerking MIRT-verkenning Oude Lijn.

Herprioritering mobiliteitsfonds

De aanleg van nieuwe wegen, vaarwegen en spoorwegen wordt sterk bemoeilijkt door stikstofproblematiek, personeelstekorten en excessieve prijsstijgingen in de bouw. Bovendien heeft het ministerie van IenW een taakstelling vanuit het kabinet op het Mobiliteitsfonds in te passen. Deze unieke situatie (tekort aan stikstofruimte, tekort aan uitvoeringscapaciteit én een forse financiële opgave), vraagt om scherpe keuzes en een gezamenlijke strategie met de regio's. Om op korte termijn te doen wat wél kan voor de bereikbaarheid van Nederland zet het Rijk daarom in op het verschuiven van geld en menskracht van aanleg naar instandhouding voor wegen en vaarwegen, en een schuif binnen de gehele aanlegportefeuille naar projecten die nog wél door kunnen gaan.

Wij begrijpen de forse opgave waarvoor I&W staat die ook voor de regio speelt. Instandhouding van bestaande infrastructuur is essentieel en wij zijn blij met keuze om investeringen in verkeersveiligheid en afspraken rondom woningbouw overeind te houden. Wij hebben aangegeven dat we willen inzetten op doorgang van projecten waaraan wij zelf ook bijdragen. We willen bestaande wederzijdse afspraken en overeenkomsten overeind houden. In het BO MIRT 2023 willen wij afspraken maken over de getroffen projecten en mogelijke mitigerende maatregelen. Dat vraagt om zorgvuldige uitwerking en proces waarbij we gezamenlijk proberen Nederland zo goed mogelijk bereikbaar te houden.

Nationale aanpak mobiliteitstransitie

Afgelopen maanden hebben Rijk en regio via diverse gremia gesproken over het gezamenlijk belang om in samenwerking te komen tot een nationale aanpak voor de mobiliteitstransitie. Het streven is om op de BO's MIRT in het najaar van 2023 concrete afspraken te maken over de inhoud, reikwijdte en toepassing van de nationale aanpak mobiliteitstransitie.

De herprioritering van het mobiliteitsfonds biedt kansen voor de mobiliteitstransitie. Als er projecten in grootschalig onderhoud gaan, kunnen we inzetten op alternatieven, zoals OV en andere vormen

van deelmobiliteit. Na realisatie hiervan kunnen deze een alternatief blijven en daarmee zorgen voor een transitie en betere benutting van het totale aanbod aan mobiliteit.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J. Smit

Bijlagen

- Kamerbrief over de uitkomsten van de Bestuurlijke Overleggen Leefomgeving 2023
- MIRT-brief voorjaar 2023